TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0351

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

Rovarii di Pordenone

Diplomi ecc

Maximilianus Dei gratia semper electus
Romanorum Imperator semper Augustus
Honorabilis devote dilecte. Intelleximus qui nuper ad nos xiiii Februarii. Laudamus sedulitatem tuam qua usus es. et quam littere profecto ostendunt igitur ut
reliqua diligenter quemadmodum facultas dabitur ut intelligatur per nos non stare
quominus romani utilitati consulatur. ad quam rem animum simul omnem adjicimus
et per nos erit et proxime per Comitiales nostros abunde cognitum est. Utriusque
diligentia quidquid actum erit. In quibus omnibus rem nobis gratam facies et
nostram. Datum in villa nostra Ymst die xxiiii mensis Marci
Anno Domini MDXVIII Regni nostri Romani XXXII

Ad mandatum Regie
Majestatis

Honorabili devoto nobis dilecto
Hieronymo Rorario Secretario nostro.

1518. 17. Aprilis

Al ven. Hyeron. Seven. Nobi. Veleth. Hieronymo Rovario Familiari nostro
Rom.
Rom.
Maximilianus Divina favente clemencia Romanorum Imperator semper Augustus
Hispan. Dux &c. Cui non multum ab hinc diebus tibi infrascriptum sentencium scripsimus, veremur tamen litteras aut tabellariorum ignavia, aut alio quovis casu ut plurimum contingere solet, pervenisse, illud idem ideo presentibus repetere dignum duximus, tibi igitur precipimus ut in posterum ea solerter que Sanctitas summi Pontificis gerere tibi videbuntur mature, ac illius mandatis obedienter obtemperes, Nos enim controversie inter Beatitudinem suam, et Franciscum Mariam de Rovere componende, nec quid ipsum gratia aliqua prosequamur unquam absumpsimus, sed ea solum studia, que erga Sanctitatem suam et Sanctam Sedem Apostolicam offerimur omnes semper, patrieque quoniam intueri bella ut extinguantur, fortunamque eum in multis tum precipue in hoc plurimum valere exemplo debuit temptavimus, a quo ideo Beatitudinem suam eripi ac Germanorum Hyspanorumque stipem contra Sanctitatem suam sub ipso Francisco avaria militantium precia a Magnum Sultbanum nulli capiebamus ut illorum precibus Turcharum Imperatrici filii veram Justicie naturalis impetum eo audentius sustinere, et vix bellum quod Christiano orbi offerebat ipse Sultbanus imminere ab precibus cessaret, que omnia Beatitudini suggessimus summi Pontificis meleri, qui tibi ut debitum mite et ordine significabis poterit.
Cetterum varii in dies rumores de ipso Francisco Maria de Rovere ad nos afferuntur. illi mole Imperium Regem, mole Venetis grauem subministrare, de que tamen certiores facti desideramus, hic scripta intuentes ut quicunam ipsi Francisco Maria tot grauem, quibus tam grauem bello sustinet molem, subministrat, diligenter explorare, ac id nobis ordine debito significare, nostram in eo exercituram voluntatem. Significamus tibi scripta, nos undecunque grauem in tua intercessione tibi gratie ordinatum. Datum in civitate nostra Imperiali Augusta die vigesimaquarta mensis Julii, Anno Domini MDXVII. Regni nostri Romani tricesimosecundo.
Cancellarius Cæs. Mtis mandato

Maximilianus Divina favente clementia
Romanorum Imperator semper Augustus &c.

Magnifice fidelis dilecte. Venit ad te fidelis nobis dilectus Hieronymus Romanus Segretarius noster ut se inter Pontificis domesticos familiares inferat; quod cum nobis gratissimum sit ob experientiam et singularem virtutis suae ingenium, plurimum ut tibi vero suadeo: cum ob gratiam nostram quo eum prosequamur: tum etiam ut habeamus: cuius opera in multis expeditionibus nostris apud Beatissimum Pontificem uti possimus. Committimus itaque tibi ut nomine nostro eius Sanctitatem adeas, et ei gratulatum Hieronymum pro gratiosa tantum commendes quemadmodum ingeniam non ferat; esset enim nobis id molestum: sed ut inter familiares intimos recipiat, in qua sanctitas sua nobis plurimum complacebit, et in voluntate nostra sinistra gaudebit. Datum in Civitate nostra Imperiali Augusta die quinta mensis Aprilis Anno Domini MDXIII Regni nostri Romani Vicesimo octavo

De mandato Caesareae
Maiestatis propria

Ja. de Banniss

Ad exm

Magnifico fidelique nobis dilecto Alberto Pio
Comiti Carpi Consiliario et Oratori nostro
Apud Beatissimum Pontificem.

Girolamo Vescovo Vasionense Judice ad universa Apostolica con Bolla Datata Di
Venezia ai 21 Aprile 1528 Delega il Vescovo di Treviso ad immettere in poss.
Girolamo Romano Canonico di S. S. nella prebenda generalizia ecc. S. Giorgio di
Chiozza, a lui conferita dalla Beatitudine di Clemente VII con Bolla Datata
dal. Città di Orvieto anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo vigesimo
octavo tertio decimo Kalendis Aprilis Pontificatus nostri anno quinto.

Diploma in carta pecora sopra il nome dell Imperatore e con il sito in bianco
dello stesso genetliaco datato peraltro in Offid. nostra Wel die ultima
Maij Decembris Anno Domini millesimo quingentesimo decimo nono
Regnorum nostrorum Romani Tricesimo tertio Hungariæ vero vicesimo nono.
col quale vengono creati Conti Palatini, earumque Cancellarij Palatij, et Aulæ
nostræ et Imperialis Comitatus li honorabil: fidelis dilecti Antonio Romano
Comitatense, e Girolamo Romano Segretario.

Questo è quel Diploma che non potuto conseguire nell impero di Massimiliano, fu rinnovato
a favore delli suddetti dalla Cesarea Maestà di Carlo V con altro Diploma Datato in
Civitate nostra Imperiali Wormatiæ die xiiii Februarij anno Domini MDXXI Regnor-
um nostrorum Romani secundo, aliorum vero omnium sexto., nel quale oltre viene
specificata la circostanza predetta con dire aver egli: i loro meriti verso il Defunto Imp.
Massimiliano, così si esprime Quem ob rem Majestas sua considerans ubique vestrorum
meritis, vos insignibus gratiis insignibus reddidit. Cetteram cum opportune litteræ derogari
aliquem expedire non potuerint ob ejus importunum obitum. Nos animo nudueuntes &c

Ab extra = Honorabili Devoto nobis dilecto Hieronymo Rorario Prothonotario Agrien

sio

Ferdinandus Divina favente clementia Romanorum Hungarie
Bohemie &c Rex Infans Hispaniarum, Archidux Austrie &
Hon. devote Nobis Dilecte Recolim sunt nobis Littere Devotionis tue quas ex M
uum Bullij Agrientis ad nos Velit, ex quibus facile perspeximus illius fi
nique nostrum bene gerendi affectionem progressumque in primis studium satisfac
et voluntati nostre. Id quod nos a Devotione tua plane clementi animo suscipi
mus ... Jam nostra promotione, ne quicquam offensionis propterea patiatur a
quoquam. Quo v .... ergo se clementie testimonium luculentum habeat, annui
mus facere eidem re .... profecto a Deuotij usque ad mentem Duratij Hun
garicalis regis una cum pl.... [illegible] ni constituti iuger qua rationione .... Regni paulo jam gravioribus rebus
Littere nostre explicari jubemus, ejusmodi gratiosa ejus suis de nobis bene
merendi, vim ejus durante sui at.... ergo nos ejus tuam dedicatissimam animo
constanter profecturum queat, sicuti Deuotionem minimum dubitamus omnes hec
ad suas Littere clementer respondenda et significanda .... Datum in nostra
Civitate Nova die XXIIII Mensis Novembris anno Domini M.D.XL. Regni
Romani X aliorum vero Decimoquinti.

Ferdinandus

Ad mandatum
Regie Majestatis

Bernger D. Vice Cancel

Jo Jordanus

Illmi Principes rem maxime exigere judicarunt ut rem primis atque omnia inter
negotia capita ac potissimum christianorum universali pax sive aliqua saltem indutiae
cum pactionis aliquorum annorum iqatio daretur inveniatur; cumque adeo manifestum
sit, Bracchium Jesum publicum quietis et communis boni ejus assertorem
semper expeditissimum, ipsaque tranquillitate religiosissimum ac fundatissimum pacis ejus
modi qui equis conditionibus constituendi plurimum adjumenti affere valeat, ea
propter pridie Dom. Sanctissimum Jesum tamquam obsequentissimi ejus ac Sanctae Ro. E
filii ea qua licet humillimis supplicibus deprecantur: velit Christianis bellorum seditionibus
omnino negotii, pacem quam Dominus ac servator noster Jesus Christus ad patrem
abiturus christianis populis pro testamento reliquit; ubique terrarum orbis christiani con
servare, qua eum ad medium Turcharum impiis conatibus comminibus armis se vali
dius obiicit, ac tot testimonia gravissimi ipsius christianorum gentium consiliis ubique
impendere consueverunt, obviam ire, atque interdum hoc antiquum odium insurgat in
tempora suppeditari valeat.

Proinde quum Austriaca regio, ac deinde Bavaria provincia Hungariae contermina
excepta, divino Archiduce Ferdinando duce pudendam profligatis Turcis Principes convenit
atque illorum agmen auxiliumque implorarit, qui cum omnino deliberaverint quantum
humanis viribus opibus atque ipsum possunt Turcicis rebellionibus obsistere, congregare atque
continuare porro fortiter admittere, quam ut a christiani fidei hostibus per latum
quod ejunt pollicem deleantur. Conclusum propterea est ut die ultima proxime
dum Ferdinandi augustissimum Bavarum atque alios amicos etiam Principum consiliarii qui
nomine publico negotia pacis ipsis sint in urbe Ratisbona consentiant, ibidem deliberandi mo
dumque ordinis ac mediam cognitis quorum nationis bellum defensionis adversus Turcha
ipsis hinc propagationem resistere valeat. Longum ob causam proximi Principes ejus publici
negotiis praesidi ac Sanctissimum Jesu Dominum, ut ipsi ipsius quoque auxilium ad propositum
christianae salutem (ad salutem dignatus) pietatis, quid conspiciunt christianis generis con
servationi rationi, quia sua summa praedicta Jesum regibus non dedignetur. Quumque

Sanctitas sua quingenti equites, peditum vero quinquemillia pro defensione Regni Hungariæ sua gravia hactenus sustinuerit, presentis temporis exigentia maxime sunt necessarium si Beatitudo sua ejusmodi peditum atque equitum numero stipendia in posterum etiam persolveret, ut eorum presidio ejusdem Hungariæ, qui Turcharum tyrannidi nudum subiecta sunt, hac hyeme defendi possent, que si intrma aut ociosa permittur aut copiarum earundem presidia satis non suppetent Sanctitas sua velit ad dictorum Principum exercitus proxime sequenti vere comparando adjungere, ab: que illo ad tranquillitatem christianam defendendam alacris animoque suo patrono subsidio non derelinquere quemadmodum in illa unice confidunt, ipsique vicissim pro Sanctitatis sue gloria atque universe christianitatis conservatione vitam atque opes sub unum fortune ictu exponere sanctissimi sunt.

Quod ad presidia Bavarie Ducis eandem D. Nuntium modis omnibus adhortatur ut responsum a Sanctitate sua quamprimum fieri possibile est super his presertim Ducis articulis impetrare illosque de eo confestim per litteras certiores reddere ac Sanctitatis Sue exponere velit, quicquid ab eo opere ac diligentia in ejusmodi rem conficienda possit impendi, id omni ipsi demissa tamen rem in se gratam ejus Beatitudini fecisse omni fide atque integritate ac prestitisse.

Postremo si antenominati Duces una cum Archiduce Ferdinando, atque aliis Ro. Imperii principibus, ac statibus ullum adversus Turcharum expeditione suscipere velint, nostre sententie existimant, ut hominum millia septuaginta continebant unius integri anni spatio militarent: que in re firmiter etiam confidunt, Sanctitatem Suam illis suo paterno ac clementissimo subsidio minime esse defecturam, cujus immense benignitati se ea que debent reverentia humiliter commendant. Datum Monachi die XIX Septembris

M.D.XXVI

Ab exra

Sgrabile Dño Antonio Rovasio Sa
cre Ro. & Catho. Mtis Commissario
Amico Honorando

Sgrabile Dñe amice hñmde salutem post recommendationem. Cum his diebus Venetij habérimus
sit conventus Oratorum Venetorum et Legatum Sacre Regie Romanorum et Catholice Majestatis
his nuper Equitandum dissentientij componendij et nuper quibusdam alijs mandatis, ipse ora
Venetis nolentes obsequium continentiam mandatij indutiarum sive mugarum a D. Mar
tiano quidem stabilij mandatum Cjs. M. conclusi, ollegati existunt soluere ad diem pri
mum Mensis Septembrij viginti mille Ducatij justa tenorem literarum nuper hujus
modi tractatus stabilitum, jamque ad aliquem proximum diem primum Septembrij
hujusmodi viginti mille Ducati per eosdem Venetij tradati et nondum soluti fuerint, quod
certe ab eisdem aliquo respectu legitimo differri non nequaquam Serenissimus Rex
noster sibi persuadet. Cum certe constet eos ante ad hujusmodi summam soluendam ad
quinque annos obstrictos: tamque, ut ex nouissimis mei literis intellexisti, hujusmodi
viginti mille Ducatij ad prefixum terminum diei primi Septembrij numerandi, Sere
nus Dns Philippus Rex supra quicumque gratiam Regie Majestatis, quam a Majestate
sua habet soluendi fuerint, omnimque curandum sit, quod antequam ad alios tractatus
procedatur a Venetis satisfiat, attenta, ut premissum est, quod hujusmodi debitum est
liberum, liquidum et exhibitionem eorum, que nunc eisdem tractanda sunt, utique
a gratia Regie Majestatis inter ceteros in mandatis et in commissionis vestris habeatis
ut intellexi hujusmodi gratiam sollicitum, solutionemque a Venetis procurare. Ego
autem sicut et vester meus gratiam plurimum confidimus in bonam operam et dili
gentiam vestram, pro ipso etiam negotio sollicitando, presentium exhibitorem D. Fran
ciscum Sighardum cognatum meum ad vos destinavimus, rogantes ut eidem velitis adhi
et cum primis per necessitatem, sicut intendimus eum velitis a Mte Regia augeri ex
hibitione

Carolus Divina favente clementia e. Romanorum Rex s. Imperator semper Augustus Rex Hispaniarum, Utriusque Sicilie Hierusalem insularum Balliarium Insularum Canarie et Indiarum, ac Terre firme Maris Oceani & Archidux Austrie, Dux Burgundie Lotharingie Brabantie, Styrie, Carinthie Carniole & Lymburgie Luxemburgie, Athenarum Neopatrie & Comes Habspurgi Flandrie Tyrolis, Burgundie Palatinus Hannonie Ferreti, Kyburgi & Landgravius Alsatie Princeps Suevie Dominus in Asia et Salins & Synthili Sedis nobis Delecto Antho. nio Rovario Comitiarie nostre gratiam nostram Cesaream et omne bonum. Cum Reges et Principes decet eos qui singulari fide et egregia grandaram rerum gestia emicant, quemcumque industria et integritas variis documentis explorata est digne virtutum suarum congiario delevare, ut ceteri ad bene merendum sint exemplo: Cum itaque ne dilectus in Christi Sanctissimus ac invictissimus Princeps et Dominus Dominus Maximilianus e. Romanorum Imperator Dominus atque Avus noster colendissimus cujus etiam Comitiarius fuisti, fideliter ac indefesse summaque integritate et fide servaveris et nobis etiam in gestarum agitur servire gestis Te gestarum Authorium Rovatium motu proprio, animoque deliberato et de certa scientia ac dilectum etiam generum et auctorum nostrorum maturo consilio, in familiarem et Comitiarium nostrum continuum suscipimus assumpsimus et aliorum familiarium et Comitiarorum nostrorum numero aggregavimus sicuti tenore presentium suscipimus assumpsimus et aggregamus ita ut gaudi et uti valeas omnibus et singulis privilegiis immunitatibus prerogativis, preeminentiis, libertatibus, gratiis et emolumentis libere et ubicumque locorum uti frui et gaudere quibus ceteri familiares et Comitiarii nostri de jure vel consuetudine uti frui et gaudere solent, Hortamur mandamus et districte precipimus universis et singulis Principibus Ecclesiasticis et secularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Dominis Nobilibus et aliis omnibus nobis et S. Romano Imperio mediate vel immediate subditis

et alios quoscumque officialibus et subditis nostris cujuscumque status gradus et dignitatis existant, et quoscumque homines cujuscunque conditionis, quascunque sub poena indignationis nostre gravissime et alias prout ad nos expectabit nostrum imperandi arbitrium pro fidelitate et servitiis nostris habeant honorent observent et reverentur et ab aliis haberi, honorari observari et reverti faciant, eumque gratiis omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, prerogativis, preeminentiis libertatibus gratiis et emolumentis ut suis et quibus gaudere permittant, quorum eo facilius sunt nobis rem gratam et expressam voluntatem nostram. Harum testimonium litterarum sigilli nostri majoris Castelle et quo ante christianum nostri utebamur maximum subappensum. Datum in Civitate nostra Barchinone die ultimo Mensis Augusti Anno Domini Millesimo quingentesimo Decimo nono Regnorum nostrorum Romani ac electionis imperii prime et aliorum vero omnium quarto.

Per Regem

Hannart

Diplomi Spagnoli

La Cesarea Maestà di Carlo V assegna ad Antonio Rovario la vitalizia provisione di cento Ducati d'oro mediante Diploma Data da Worms. 8 Magio 1521

In calce latinamente si legge Commissi Majestatis vobis Antonio Rovario provisionem centum Ducatorum ad vitam, &c a mag.co ad mandatum Sac. et Cath. Majestatis Ipsius Manuscript. &c

La Cesarea Maestà di Ferdinando Infante nelle Spagne li conferma il sud.o Diploma con altro inserto nel proprio Data in Nuremberg. li 13 Xbre 1522

a mag.co Ioanni Jacobo Salamanca

Sperandi Amici Antonio Rovario Cesaree ac Catholicæ Majestatis apud Venetos Commissario Amico precipuo.

meo semper progressum negotijs. Cujusdam amici mei negot agim. cum sibi Illustris Dux commendandum. Et ut rem feliciter ageriam, sibi non latere existimo Dum omni negotiorum inter quosdam subditos Majestatem Cesaream et Dominium Venetum induciæ quinquennales firmarentur, inter alia conventum esse, ut Venetis ad primum Septembris Majestati quotidem Cesareæ singulis annis XX.M D. solvi promiserant, quousque summam centum millia Ducatorum persolvissent. Cumque nunc secunde solutionis nominis ad primum Septembris proximi futurum instet, ubi revera per Venetos alia XX.M sunt persolvenda, quos alias Majestas Cesarea adhuc negotijs D. Philippo Adler Civi Augustensi amico meo singulari et Magnifici D. Thesaurarii Villinger Socero peregrinanda ordinavit in solutionem pecuniæ quam aliæ suæ Majestati Cesareæ multo debet. quod etiam Majestati Catholicæ placuit, que nuper litteris suis, ut hanc secundam solutionem huic D. Philippo Adler faceret Venetis scripsit, et ipsa hic quietantiam suam de negotiorum gestorum summa XX.M Ducatorum ad eundem Philippum misit. Verum quia Venetis ad prefatas litteras respondemus, se in hac futura Dieta Veronensi, inter alia etiam de solutione

iterum XX^M Ducatorum ad primam Septembris persolvendorum mutuabuntur, ne autem ille bonus amicus meus, qui ab utraque Majestate quondam Cyzena, et nunc etiam Regi Catholico, hujusmodi gravamen repigenda pecuniarum sive impedimentum aliquod patiatur, Dominationem vestram plurimum rogo, ut una cum Collega suo; quicquid ille sit futurus quod tamen interim apud me habetur velit gratia amico meo D. Philipp. favere, atque omnem operam dare, ut his solutis XX^M Ducatorum a Venetis ad manus suas contra quitantiam Catholicæ Majestatis remigentur, et in hoc nullam jacturam aut moram faciat. Quod eo loco de Do. V. sum collocatus, ut si hujusmodi beneficium in gratiam meam collocasset. Nihil dubitans, quin Dominatio Vestra sit omnia ea sollicite curatura, ea quæ tanto sibi a me studio commendantur. Cujus desiderii vicissim gratificari cum semper gavisus. Datis Augustæ die x Augusti Anno Domini M°. D. XIX

Mathæus Card. Salisburgen.